

تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب*

(جامعه هدف: کارفرمایان)

نگارنده‌گان: فیروز احمد گنجی^{۱*}

علی احمد امیری^۲، زلمی کامیار^۳، عبدالمجید عزیززی^۳

چکیده

امروزه پوهنتون مظهر تحول و نوآوری محسوب می‌شود و تأثیرات جدی و قابل تأملی بر جامعه می‌گذارد؛ هم‌چنان که خود بسیار تأثیر می‌پذیرد. درواقع پوهنتون، منزوی از جامعه نیست و در حقیقت بسیاری از مسائل آن انعکاسی از دنیای درحال دگرگون ما می‌باشد. پوهنتون‌ها به‌عنوان شریانات اصلی گسترش علم و فرهنگ در جامعه، هم‌واره از ارزش و احترام خاصی برخوردار بوده‌اند. هم انسان‌ساز می‌باشند و هم فرهنگ‌آفرین؛ به‌این ترتیب، برحسب ضرورت، در این تحقیق تلاش گردید تا تصور هرات‌نشینان (جامعه هدف: کارفرمایان) از پوهنتون غالب مشخص گردد. اشتراک‌کننده‌گان تحقیق، شهروندان شهر هرات بوده‌اند و براساس نمونه‌گیری احتمالی تصادفی ساده، جمعیت نمونه‌یی که حاصل فرمول شوماخر و لومکس به تعداد ۳۳۰ نفر بوده، با استفاده از پرسش‌نامه تحت مطالعه قرار گرفته‌اند. اطلاعات به‌دست‌آمده نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS24 و Smart PLS 30 مورد تحلیل قرار گرفت، که نتایج حاکی از آن است که در بین کارفرمایان ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه با ضریب تأثیر ۰,۹۰۸، بیش‌ترین اهمیت و ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی با ضریب تأثیر ۰,۵۷۸، پایین‌ترین درجه اهمیت را از آن خود نموده است.

واژه‌گان کلیدی: پوهنتون غالب، تصور هرات‌نشینان، کارفرمایان.

* این تحقیق با هزینه مالی پوهنتون غالب و از طریق مرکز تحقیقات علمی این نهاد انجام شده است.

^{۱*} عضو هیئت‌علمی پوهنختی اقتصاد، پوهنتون غالب، هرات، افغانستان (نویسنده مسؤل: firoozganji@gmail.com)

^۲ عضو هیئت‌علمی پوهنختی اقتصاد، پوهنتون غالب، هرات، افغانستان (aliamhadamiri10@gmail.com)

^۳ دانش‌جوی سال آخر پوهنختی اقتصاد، پوهنتون غالب، هرات، افغانستان.

این مقاله تحت مجوز بین‌المللی Creative Commons Attribution 4.0 International License ثبت می‌باشد.

Perception of the Residents of Herat about Ghalib University*

(Target population: Employers)

Authors: Firooz Ahmad Ganji ^{1*}Ali Ahmad Amiri ², Zalmay Kamyar ³, Abdulmajid Azizi ³**Abstract**

Today, university is considered to be the manifestation of transformation and innovation, and it has serious and ponderable effects on the society. Also, it gets affected a lot. Indeed, university is not isolated from the society, and in fact, many of its problems are a reflection of our changing world. Universities, as the main arteries of the expansion of science and culture in the community, have always had a special value and respect. They are both human makers and culture creators; accordingly, as necessary, in this research, the effort was made to determine the imagination of the residents of Herat (target population: employers) about Ghalib University. The participants of the following research are the citizens of Herat city, and based on simple random probability sampling, the sample population that was the result of Schumacher and Lomax formula of 320 people, were studied by using a questionnaire. The acquired information was also analyzed using SPSS24 and Smart PLs 30 software, the results of which indicate that among the employers, university and society linked values with an impact factor of 0.908 have the highest importance and social responsibility values with an impact factor of 0.578 have the lowest importance.

Keywords: Ghalib University, perception of Herat residents, employers.

* This research has been done with the financial cost of Ghalib University and through the research center of this university.

¹ Faculty of Economics, Ghalib University-Herat, Herat, Afghanistan (corresponding author: firoozganji@gmail.com)

² Faculty of Economics, Ghalib University-Herat, Herat, Afghanistan (aliahmadamiri10@gmail.com)

³ Final year student of Ghalib University, Faculty of Economics, Herat, Afghanistan.

۱. مقدمه

پیوند پوهنتون و جامعه، و به بیانی نقش پوهنتون در ایفای کارکردهای چندگانه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و همچنین تأثیرپذیری آن از نهادهای اجتماعی، یکی از مسائل مهم در جهان کنونی است. پوهنتون به عنوان یک نهاد پیچیده فرهنگی و کانون مهم، به انتظام اخلاقی و اجتماعی جامعه کمک می کند و در جهت بهبود کیفیت زنده گی و حفظ پویایی و نشاط جامعه برای خود مسؤولیت‌هایی قائل است.

پوهنتون غالب، با توجه به این مهم، برای درک جای گاه خود در جامعه، یک سلسله تحقیقات را از طریق مرکز تحقیقات علمی خویش به راه انداخت تا بتواند از یافته‌های آن‌ها، در استراتیژی‌های کاری خود سود برد؛ این تحقیق نیز با همین هدف از سوی مرکز تحقیقات علمی غالب انجام یافته است.

جزئیات و نتایج برخی از مهم‌ترین تحقیقات انجام شده قبلی قرار زیر است:

تحقیقی تحت نام «*نصیر خیره گان و مردم عوام از پوهنتون غالب*»، در سال (۱۴۰۱) توسط علی احمد امیری و هم کاران انجام شده است. اشتراک کننده گان تحقیق، شهروندان شهر هرات بوده و براساس نمونه گیری احتمالی تصادفی ساده، جمعیت نمونه‌یی که حاصل فرمول شوماخر و لومکس به تعداد ۶۷۰ نفر بوده، با استفاده از پرسش نامه تحت مطالعه قرار گرفته‌اند. اطلاعات به دست آمده نیز با استفاده از نرم افزار SPSS22 و Smart PLS30 مورد تحلیل قرار گرفته، که نتایج آن حاکی از این بوده که به ترتیب در سطح خیره گان و مردم عوام، ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه به ترتیب با ضریب تأثیر ۰٫۹۱۰ و ۰٫۹۵۰ بیش‌ترین اهمیت و ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در سطح خیره گان با ضریب تأثیر ۰٫۶۶۵ و ارزش‌های سازوکار آموزشی در سطح مردم عوام با ضریب تأثیر ۰٫۶۲۴ پایین‌ترین درجه اهمیت را از آن خود نموده است.

محمدعابد انور و نصیر احمد محق تحقیقی را تحت عنوان «*استراتیژی‌های بقا و پایداری در محیط‌های فرار*» در سال (۱۴۰۱) انجام داده‌اند. این تحقیق کاربردی داده‌های کمی و کیفی را به شیوه تحلیل سلسله‌مراتبی AHP و از طریق برنامه Expert Choice مورد تحلیل قرار داده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش نامه بوده که از مطالعات کتاب‌خانه‌یی ترتیب گردیده است. اولویت‌بندی و وزن‌دهی استراتیژی‌ها، توسط هفت تن از خیره گان، که هیئت رهبری پوهنتون غالب هرات بودند، صورت پذیرفته است. نتایج حاکی از این بوده، که استراتیژی‌های مدرن شدن، مدیریت مصارف و تنوع تولید یا خدمات، مهم‌ترین استراتیژی‌های بقا و پایداری برای پوهنتون غالب هرات‌اند.

تحقیق دیگری تحت عنوان «*بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به محصلان مطالعه موردی: پوهنتون‌های خصوصی ولایت هرات*»، در سال (۱۴۰۰) توسط

جلیل احمد پویا و هم‌کاران انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق را محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات تشکیل داده و براساس فورمول کوکران حجم نمونه ۳۷۰ محصل انتخاب گردیده است. داده‌های تحقیق که از نظر هدف کاربردی-بنیادی و از نظر روش تحلیلی-توصیفی بودند، بعد از تجزیه و تحلیل توسط نرم‌افزار SPSS25 از طریق آزمون هم‌بسته‌گی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج حاکی از موجودیت رابطه معنادار مثبت مستقیم و قوی میان خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی و توقعات محصلان وجود داشته است، و آموزش و خدمات آموزشی توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات دارای بیش‌ترین اهمیت است.

هم‌چنان تحقیقی تحت نام «پوهنتون و جامعه: بررسی رابطه پوهنتون با نهادهای سه‌گانه، دولت، صنعت و جامعه مدنی»، توسط حامد شیری (۱۳۹۹) انجام شده است. این تحقیق با استفاده از روش کیفی و استفاده از تکنیک مصاحبه با دانش‌جویان مقطع دکترای پوهنتون تهران انجام گردیده است. نتایج این تحقیق حاکی از این است که روابط پوهنتون تهران با بخش‌های سه‌گانه، دولت، صنعت و جامعه مدنی بیش از آن‌که سازگار با سازوکارهای پوهنتون باشد، بیان‌گر وجوه آسیب‌شناسانه‌ی است که در آن‌ها حتا کارکرد و الگوهای سنتی پوهنتون نیز به چالش کشیده می‌شود.

تحقیق دیگری توسط رجبیان غریب و هم‌کاران تحت عنوان «تدوین الگوی پیوند پوهنتون و جامعه، مبتنی بر رویکرد مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در آموزش عالی کشاورزی» در سال (۱۳۹۹) انجام گردیده است، قسمی که جامعه آماری این تحقیق را سه گروه، پوهنتونی، بخش دولتی و بخش غیردولتی تشکیل دادند. روش تحقیق از لحاظ هدف کاربردی، از منظر رویکرد روش‌شناسه آمیخته - اکتشافی و از نظر ماهیت تحلیلی و هنجاری بوده است. در این تحقیق از روش تحلیل لایه‌لایه علی برای ترسیم لایه‌های مختلف الگوی پیوند پوهنتون و جامعه استفاده شده است. دست‌آورد این تحقیق تدوین الگوی چندلایه پیوند پوهنتون و جامعه بوده، که شامل لایه‌های آماده‌گی، رفتار اجتماعی، سازوکارهای پیوند پوهنتون و جامعه، لایه گفت‌مانی و لایه استعاره و اسطوره‌ها می‌باشد، که هر کدام از این لایه‌ها دربرگیرنده لایه‌های مختلف می‌باشد.

تفاوت تحقیق حاضر با تحقیقاتی که در پیشینه تحقیق ذکر شده است این است که: تحقیقی که تحت عنوان «تصور مردم عوام و خبره‌گان از پوهنتون غالب» توسط علی احمد امیری و هم‌کاران انجام شده است، جامعه آماری آن متفاوت از جامعه آماری این تحقیق می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق را کارفرمایان و جامعه آماری تحقیق امیری و هم‌کاران را مردم عوام و خبره‌گان تشکیل داده است؛ هم‌چنین در تحقیق «بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به محصلان» و نیز تحقیق «ستراتژی‌های بقا و پایداری در محیط‌های فرآر»، به صورت کل می‌توان

گفت که تفاوت این تحقیق با موارد ذکر شده در این است که تحقیقات قبلی دارای مؤلفه‌های متفاوتی نسبت به مؤلفه‌های ذکر شده در این تحقیق می‌باشند. تحقیق «بررسی رابطه پوهنتون با نهادهای سه‌گانه، دولت، صنعت و جامعه مدنی»، این تفاوت دیده می‌شود که در این تحقیق رابطه پوهنتون تهران با بخش‌های سه‌گانه: دولت، صنعت و جامعه مدنی بیش از آن که سازگار با سازوکارهای پوهنتون باشد، بیان‌گر وجوه آسیب‌شناسانه‌ی است که در آن‌ها کارکردها و الگوهای سنتی پوهنتون به چالش کشیده می‌شود. در این تحقیق نتیجه به علت متفاوت بودن جامعه آماری و نیز متفاوت بودن متغیرهای تحقیق، یافته‌ها نشان‌دهنده ارزش‌های پیوندی در درجه اهمیت عالی در سطح کارفرمایان می‌باشد؛ بناءً، در این تحقیق تلاش شده است تا تصور مردم هرات (کارفرمایان) از پوهنتون غالب مشخص گردد. بر این اساس، مهم‌ترین پرسش این تحقیق عبارت از تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب چیست؟ می‌باشد.

جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری در این تحقیق از پایایی شاخص، روایی واگرا و هم‌گرا استفاده می‌گردد. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی مرکب است. اشتراک‌کننده‌گان تحقیق شهروندان شهر هرات بوده و براساس نمونه‌گیری احتمالی تصادفی ساده، جمعیت نمونه‌ی که حاصل فرمول شوماخر و لومکس ۳۲۰ تن بوده، با استفاده از پرسش‌نامه تحت مطالعه قرار گرفته‌اند. اطلاعات به‌دست‌آمده نیز به شیوه نرم‌افزاری مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

طبق نتایج به‌دست‌آمده، از نظر کارفرمایان ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه، که شامل ارزش‌های رفتاری، سازمانی و محتوایی می‌باشد، به درجه اول قرار گرفته‌اند و ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی شامل ارزش‌های اجتماعی، اخلاقی، انسان‌دوستانه، زیست‌محیطی و قانونی به درجه پایین قرار گرفته‌اند.

۲. پوهنتون غالب

پوهنتون خصوصی غالب هرات به سال ۱۳۸۹ در چوکات مؤسسه‌های تحصیلات عالی خصوصی، تأسیس گردید. این نهاد، از همان آغاز، کیفیت بلند آکادمیک را پیش روی خود قرارداد و چنان مصرانه در این راه کوشید، که در سال ۱۳۹۴، پس از بررسی همه‌جانبه و درخشش‌های علمی و سرمایه‌گذاری در راه بهبود امور درسی، به پوهنتون ارتقا یافت. این نخستین پوهنتون در سطح نه مؤسسه تحصیلات عالی خصوصی در هرات است که اکنون دارای پنج دانش‌کده می‌باشد: طب معالجه‌وی، طب دندان، حقوق و علوم سیاسی، اقتصاد و کمپیوترساینس.

۳. چهار چوب تحقیق**۳-۱. اهداف تحقیق**

۱. بررسی ارزش‌های سازوکار آموزشی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب؛
۲. بررسی ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب؛
۳. بررسی ارزش‌های دست‌آوردی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب؛
۴. بررسی ارزش‌های پیوندی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب.

۳-۲. پرسش‌های تحقیق

۱. ارزش‌های سازوکار آموزشی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب چه‌گونه است؟
۲. ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب چه‌گونه است؟
۳. ارزش‌های دست‌آوردی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب کدام‌ها است؟
۴. ارزش‌های پیوندی در تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب چه‌گونه است؟

۴. متغیرهای تحقیق**۴-۱. متغیر وابسته**

تصور هرات‌نشینان (جامعه هدف: کارفرمایان)

۴-۲. متغیرهای مستقل

ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه، ارزش‌های دست‌آوردی پوهنتون، ارزش‌های سازوکار آموزشی پوهنتون و ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی (رجب‌یان غریب، ۱۳۹۹: ۹۳).
کارفرمایان: عبارت از مسؤولان سازمان‌هایی‌اند که فارغان پوهنتون غالب در آن سازمان‌ها مصروف کار و فعالیت هستند.

۵. روش‌شناسی تحقیق**۵-۱. نوعیت، و روش تحقیق**

این تحقیق از نوع هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی - پیمایشی است. در این تحقیق برای برآزش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی واگرا و هم‌گرا استفاده گردیده‌است. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی،

آلفای کرونیباخ و پایایی مرکب است. مقدار مناسب برای آن، مساوی و بزرگتر از ۰/۷ می‌باشد. پایایی ترکیبی (CR) معیار دیگری برای محاسبه پایایی است. برای پایایی مرکب میزان مساوی و بالای ۰/۷ مناسب ذکر شده است (Thorndike, 1995: 1).

۲-۵. محیط تطبیق و اشتراک‌کننده‌گان

محیط این تحقیق شهر هرات بوده است و اشتراک‌کننده‌گان تحقیق نیز شهروندان شهر هرات بوده‌اند. گزینش این موردها، براساس منطق نمونه‌گیری احتمالی تصادفی ساده صورت گرفته است. حجم جمعیت نمونه براساس منطق مربوطه تحقیق، براساس محاسبه فرمول شوماخر و لومکس تعیین گردیده (که در برگرنده ۳۲۰ مورد بوده است)، و نهایتاً نیز مطابق به حجم نمونه از بین آن‌ها به شکل تصادفی گزینش صورت گرفته است.

۳-۵. شیوه جمع‌آوری اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز تحقیق، به شیوه پیمایشی میدانی و با استفاده از پرسش‌نامه صورت گرفته است. قسمی که پرسش‌نامه‌ها به صورت تصادفی در دو بخش، خبره‌گان جامعه و مردم عوام توزیع گردید و جمع‌آوری شد.

۴-۵. شیوه تحلیل اطلاعات

تحلیل داده‌های تحقیق نیز به شیوه نرم‌افزاری و با استفاده از نرم‌افزار SPSS24 و Smart PLS 30 در راستای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از جامعه آماری استفاده صورت گرفته است.

۶. یافته‌های تحقیق

۱-۶. توصیف متغیرهای تحقیق

۱-۱-۶. شرح متغیرها

در این تحقیق به تعداد چهار مورد از مفاهیم مرتبط با موضوع تحقیق در مقام متغیرهای مستقل، در ارتباط با متغیر وابسته تحقیق مورد بررسی قرار گرفته‌اند، که آمارهای توصیفی آن‌ها در جدول‌های شماره (۱) تا (۴) آمده است.

۲-۱-۶. توصیف متغیرها

جدول شماره (۱)، جنسیت اشتراک‌کننده‌گان تحقیق

افراد	مرد	زن
کارفرمایان	۶۶ (٪۶۶)	۳۴ (٪۳۴)

جدول شماره (۲)، سطح تحصیلات اشتراک‌کننده‌گان تحقیق

سطح تحصیلات		
فیصدی	فراوانی	سطح تحصیل
۱۵	۱۵	دوازده پاس
۲۴	۲۴	چهارده پاس
۵۲	۵۲	لیسانس
۸	۸	ماستر
۱	۱	دکتر
۱۰۰	۱۰۰	مجموع

جدول شماره (۳)، نوعیت وظیفه پاسخ‌دهنده‌گان

وظیفه		
فیصدی	فراوانی	نوعیت وظیفه
۲۴	۲۴	دولتی
۷۶	۷۶	خصوصی
۱۰۰	۱۰۰	مجموع

جدول شماره (۴)، رده‌های سنی پاسخ‌دهنده‌گان

سن		
فیصدی	فراوانی	رده‌های سنی
۷۵	۷۵	۲۰-۳۰
۲۳	۲۳	۳۱-۴۰
۱	۱	۴۱-۵۰
۱	۱	بالاتر از ۵۰
۱۰۰	۱۰۰	مجموع

۶-۱-۲. نتایج بررسی آزمون نورمال بودن داده‌ها

جدول شماره (۵)، بررسی آزمون نورمال بودن داده‌ها

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

	ارزش‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی	ارزش‌های سازوکار آموزشی	ارزش‌های دست‌آوردی	ارزش‌های پیوندی	
N	۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰	۳۵۰	
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	۳,۶۸۸۶	۳,۶۶۰۰	۳,۴۴۸۶	۳,۴۴۸۶
	Std. Deviation	۱,۰۷۹۹۷	۱,۰۳۵۸	۱,۰۷۱۳۴	۱,۰۷۱۳۴
Most Extreme Differences	Absolute	۰,۲۰۸	۰,۲۲۸	۰,۲۲۵	۰,۲۲۵
	Positive	۰,۱۴۴	۰,۱۴۹	۰,۱۴۶	۰,۱۴۶
	Negative	-۰,۲۰۸	-۰,۲۲۸	-۰,۲۲۵	-۰,۲۲۵
Test Statistic	۰,۲۳۶	۰,۲۰۸	۰,۲۲۸	۰,۲۲۵	
Asymp. Sig. (2-tailed)	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

c. Lilliefors Significance Correction.

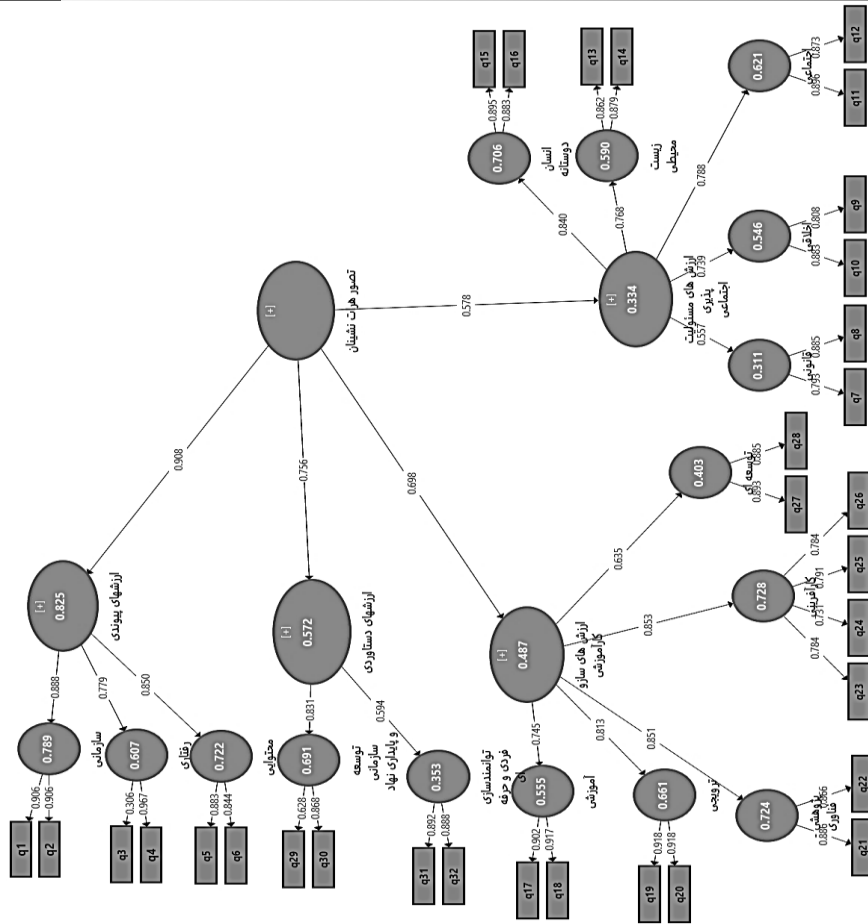
باتوجه به جدول و باتوجه به این که میزان معناداری (Sig) از ۰,۰۵ کم تر است؛ لذا داده‌ها نورمال نیست؛ بنابراین، از روش حداقل مربعات جزئی و ناپارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است.

۶-۲. برازش مدل‌های اندازه‌گیری

جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی واگرا و هم‌گرا استفاده گردید. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار ضرایب بارهای عاملی، آلفای کرونباخ و پایایی مرکب است. مقدار مناسب برای آن، مساوی و بزرگ‌تر از ۰/۷ می‌باشد. پایایی ترکیبی (CR) معیار دیگری برای محاسبه پایایی است؛ برای پایایی مرکب میزان مساوی و بالای ۰/۷ مناسب ذکر شده است (Thorndike, 1995: 1). این معیار نیز در جدول شماره (۶) نمایش داده شده است.

جدول (۶): گزارش‌های آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی مدل در سطح خبره‌گان و مردم عوام

متغیرهای پنهان	ضریب آلفای کرونباخ ($AlPh \geq 0.7$)	ضریب پایایی ترکیبی ($CR \geq 0.7$)
آموزشی	۰,۷۲۹	۰,۹۰۶
اجتماعی	۰,۷۲۳	۰,۸۷۸
اخلاقی	۰,۷۰۸	۰,۸۳۵
ارزش‌های سازوکار آموزشی	۰,۸۸۱	۰,۹۰۴
ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی	۰,۸۳۷	۰,۷۸۶
ارزش‌های دست‌آوردی	۰,۸۸۶	۰,۷۶۱
ارزش‌های پیوندی	۰,۷۷۳	۰,۸۴۴
انسان‌دوستانه	۰,۷۳۵	۰,۸۸۳
ترویجی	۰,۸۱۴	۰,۹۱۵
تصور هرات‌نشینان	۰,۷۷۵	۰,۸۳۴
توان‌مندسازی فردی و حرفه‌یی	۰,۷۳۸	۰,۸۸۴
توسعه‌وی	۰,۷۳۵	۰,۸۸۳
توسعه سازمانی و پایداری نهاد	۰,۷۷۴	۰,۷۲۴
رفتاری	۰,۷۹۹	۰,۷۲۵
زیست‌محیطی	۰,۷۸۰	۰,۸۶۲
سازمانی	۰,۷۸۱	۰,۹۰۱
قانونی	۰,۷۹۰	۰,۸۲۷
محتوایی	۰,۷۶۱	۰,۸۵۵
تحقیقی - فناوری	۰,۷۹۸	۰,۸۶۹
کارآفرینی	۰,۷۷۶	۰,۸۵۶

شکل (۱). بارهای عاملی و ضریب تأثیر مربوط به داده‌های تحقیق در بین کارفرمایان

بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار هم‌بستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه، محاسبه و مقدار مناسب آن برابر و یا بیش‌تر از 0.4 می‌باشد (Cronbach, 1951: 297-334). بارهای عاملی در شکل شماره (۱) نشان داده شده است، که سوالات بیش‌تر از 0.4 است. روایی هم‌گرا معیار دیگری است، که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش مدل‌سازی معادلات ساختاری به‌کار برده می‌شود. فورنل و لارکر^۴ (۱۹۹۱) استفاده از متوسط واریانس استخراج شده (AVE) را به‌عنوان معیاری

⁴ Fornell & Larcker

برای اعتبار هم‌گرا پیش‌نهاد کرده‌اند. مگنز و هم‌کاران (۱۹۹۶) معیاری که برای مطلوب‌بودن AVE نمایش داده می‌شود، مساوی و بالاتر از ۰/۴ دانسته‌اند. در جدول شماره (۷) نتایج خروجی از مدل برای AVE نمایش داده شده است؛ همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، نتایج نمایان‌گر مناسب‌بودن روایی هم‌گرا (AVE) می‌باشد.

جدول شماره (۷)، روایی هم‌گرای متغیرهای تحقیق در بین کارفرمایان

میانگین واریانس استخراجی

AVE (≥ 0.4)

متغیرهای پنهان

۰,۸۲۷	آموزشی
۰,۷۸۳	اجتماعی
۰,۷۱۶	اخلاقی
۰,۴۸۷	ارزش‌های سازو کار آموزشی
۰,۴۷۰	ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی
۰,۴۵۰	ارزش‌های دست‌آوردی
۰,۴۹۹	ارزش‌های پیوندی
۰,۷۹۰	انسان‌دوستانه
۰,۸۴۳	ترویجی
۰,۴۵۷	تصور هرات‌نشینان
۰,۷۹۳	توان‌مندسازی فردی و حرفه‌یی
۰,۷۹۰	توسعه‌یی
۰,۵۷۴	توسعه سازمانی و پایداری نهاد
۰,۵۱۴	رفتاری
۰,۷۵۸	زیست‌محیطی
۰,۸۲۰	سازمانی
۰,۷۰۶	قانونی
۰,۷۴۶	محتوایی
۰,۷۶۸	تحقیقی - فناوری
۰,۵۹۷	کارآفرینی

۳-۶. ارزیابی مدل ساختاری

پس از سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای ممکن، مورد ارزیابی قرار گرفت. در تحقیق حاضر از پُرکاربردترین معیارها برای برآزش مدل ساختاری استفاده شده است. این معیارها شامل ضریب تعیین (R^2)، ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2) و ضریب معناداری (T-values)، است.

نتایج به دست آمده از تحلیل مدل ساختاری در جدول معیار R^2 (R Squares) را برای متغیر درون زای مدل تحقیق نشان می دهد. نتایج این معیار نشان می دهد که مطابق بررسی چین^۵ (۱۹۹۸) سه معیار $0/19$ ، $0/33$ و $0/67$ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی می باشد، که در برازش مدل ساختاری مشاهده شد. متغیرهای درون زای بزرگتر از $1/33$ می باشند و این نشان از برازش متوسط مدل ساختاری است. ضمن آن که به منظور بررسی قدرت پیش بینی مدل از معیاری تحت عنوان Q^2 (Stone-Geisser criterion) استفاده شده است. براساس تحقیق های هنسler و هم کاران^۶ (۲۰۰۹) در مورد شدت قدرت پیش بینی مدل در مورد سازه های درون زای سه مقدار $0/02$ ، $0/15$ و $0/35$ برای قدرت پیش بینی ضعیف، متوسط و قوی مدل مطرح شده است؛ و با ملاحظه نتایج این معیار در جدول شماره (۸) و باتوجه به این که میزان Q^2 متغیرهای درون زای بزرگتر از $0/15$ می باشد؛ می توان نتیجه گرفت که مدل از قدرت پیش بینی متوسط برخوردار است.

جدول (۸): ضریب تعیین و ضریب قدرت پیش بینی در بین کارفرمایان

ارزش های مسئولیت پذیری اجتماعی	سازوکار آموزشی	دست آوردی	ارزش های پیوندی
R^2	۰,۴۸	۰,۵۱	۰,۸۲
Q^2	۰,۲۰	۰,۲۴	۰,۳۷

۶-۴. آزمون و تحلیل ابعاد متغیر تصور هرات نشینان از پوهنتون غالب

تحقیق باتوجه به مدل آزمون شده الگوی شماره سه، T- Value همه متغیرها، بالاتر از $1/96$ است، که نشان از معناداری روابط دارد. آمار تی (T) اگر کمتر از $1/96$ باشد، نشان دهنده رد آزمون و بالای $1/96$ ، نشان دهنده معناداری رابطه متغیرها است. ضریب مسیر بین متغیرها نیز در الگوی شماره دو آورده شده است.

جدول (۹). آزمون بررسی مدل تحقیق در بین کارفرمایان

مؤلفه	ضریب تأثیر	آماره تی	معناداری
ارزش های سازوکار آموزشی -> آموزشی	۰,۷۴۵	۱۱,۵۵۳	۰,۰۰۰
ارزش های سازوکار آموزشی -> ترویجی	۰,۸۱۳	۱۸,۰۳۴	۰,۰۰۰
ارزش های سازوکار آموزشی -> توسعه ای	۰,۶۳۵	۱۱,۳۴۷	۰,۰۰۰
ارزش های سازوکار آموزشی -> تحقیقی - فناوری	۰,۸۵۱	۲۶,۳۷۶	۰,۰۰۰
ارزش های سازوکار آموزشی -> کارآفرینی	۰,۸۵۳	۳۲,۱۵۰	۰,۰۰۰
ارزش های مسئولیت پذیری اجتماعی -> اجتماعی	۰,۷۸۸	۱۷,۲۸۱	۰,۰۰۰

⁵ Chin

⁶ Hensler et al

ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی - اخلاقی	۰,۷۳۹	۱۲,۲۹۹	۰,۰۰۰
ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی - انسان‌دوستانه	۰,۸۴۰	۳۹,۸۱۴	۰,۰۰۰
ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی - زیست‌محیطی	۰,۷۶۸	۱۳,۶۸۲	۰,۰۰۰
ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی - قانونی	۰,۵۵۷	۷,۰۸۸	۰,۰۰۰
ارزش‌های دست‌آوردی - توان‌مندسازی فردی و حرفه‌یی	۰,۵۹۴	۸,۰۸۰	۰,۰۰۰
ارزش‌های دست‌آوردی - توسعه سازمانی و پایداری نهاد	۰,۸۳۱	۱۹,۴۳۹	۰,۰۰۰
ارزش‌های پیوندی - رفتاری	۰,۷۹۹	۱۱,۹۰۳	۰,۰۰۰
ارزش‌های پیوندی - سازمانی	۰,۸۸۸	۳۷,۰۹۷	۰,۰۰۰
ارزش‌های پیوندی - محتوایی	۰,۸۵۰	۱۹,۶۲۶	۰,۰۰۰
تصور هرات‌نشینان - ارزش‌های سازوکار آموزشی	۰,۶۹۸	۱۰,۳۰۰	۰,۰۰۰
تصور هرات‌نشینان - ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی	۰,۵۷۸	۶,۳۲۱	۰,۰۰۰
تصور هرات‌نشینان - ارزش‌های دست‌آوردی	۰,۷۵۶	۱۰,۱۲۳	۰,۰۰۰
تصور هرات‌نشینان - ارزش‌های پیوندی	۰,۹۰۸	۲۲,۲۴۸	۰,۰۰۰

طبق جدول، برای متغیر ارزش‌های سازوکار آموزشی، مؤلفه کارآفرین با ۰,۸۵۳ بالاترین جای‌گاه را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است؛ و مؤلفه توسعه، آخرین درجه اهمیت را داشته است. برای متغیر ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی، ارزش انسان‌دوستانه بالاترین جای‌گاه را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است؛ و ارزش قانونی، پایین‌ترین جای‌گاه را از نظر اهمیت یافته است. برای متغیر ارزش دست‌آوردی، توسعه فردی در درجه اهمیت بالاتری نسبت به توان‌مندسازی سازمانی قرار می‌گیرد.

برای متغیر ارزش‌های پیوندی نیز ارزش سازمانی با ضریب تأثیر ۰,۸۸ بالاترین درجه اهمیت را داشته و ارزش رفتاری در جای‌گاه آخر از نظر اهمیت قرار می‌گیرد؛ برای متغیر تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب، ارزش‌های پیوندی در جای‌گاه نخست از اهمیت قرار گرفته و ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در جای‌گاه آخر از اهمیت قرار می‌گیرد.

۷. مناقشه

باتوجه به نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها، تصور هرات‌نشینان (کارفرمایان) از پوهنتون غالب، نظر به مؤلفه‌های جداگانه، متفاوت بوده است؛ که در یک نگاه مقایسه‌وی به نتایج حاصل از این تحقیق با سایر تحقیقات انجام‌شده قبلی، می‌توان به نکات زیر اشاره نمود:

نخست، اکثریت مطلق سایر تحقیقات انجام شده قبلی از ابعاد دیگری و با روش‌های دیگری با عناوین متفاوتی پرداخته‌اند، که به تبع آن، به نتایج اختصاصی خود شان رسیده‌اند. از این بُعد اگر نگاه مقایسه‌وی بین این تحقیق و تحقیقات قبلی داشته باشیم به این نکته می‌رسیم که تحقیقات قبلی نظر به ضرورت، انگیزه، و طرح محقق، از بُعد اختصاصی دیگری به موضوع رابطه پوهنتون و جامعه توجه کرده‌اند و در این تحقیق محققان بنابر ضرورت، انگیزه، و طرح پیش‌نهادی خود، از یک بُعد اختصاصی و مشخص دیگر تصور هرات‌نشینان پرداخته‌اند، که مشخصاً تلاش شده است تا تصور هرات‌نشینان (کارفرمایان) از پوهنتون غالب نمایان گردد.

دوم، تحقیقات قبلی‌یی که در پیشینه تحقیق ذکر شد با مؤلفه‌های دیگری و نیز جامعه متفاوت، که متشکل از دولت، صنعت و جامعه مدنی بوده است، تحقیق خویش را انجام داده و نیز بر پایه علوم متفاوت نظر به هر رشته تحقیق نموده و نتیجه کلی آن این است که رابطه پوهنتون با بخش‌های سه‌گانه دولت، صنعت و جامعه مدنی بیش از آن که سازگار با سازوکارهای پوهنتون باشد، بیان‌گر وجوه آسیب‌شناسانه‌یی است که در آن حتا کارکرد و الگوهای سنتی پوهنتون نیز به چالش کشیده می‌شود؛ اما در این تحقیق (تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب) نتایج کلی در مورد مؤلفه‌های ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه در بین کارفرمایان بالاترین اهمیت و نیز مسؤولیت‌پذیری اجتماعی به درجه پایین قرار گرفته‌اند.

سوم، در تحقیقات گذشته تنها یک تحقیق مرتبط با این تحقیق انجام شده است، که نتایج کلی آن نشان دهنده این است، که در سطح خبره‌گان و مردم عوام، ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه به ترتیب با ضریب تأثیر ۰,۹۱۰ و ۰,۹۵۰ بیش‌ترین اهمیت و ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی در سطح خبره‌گان با ضریب تأثیر ۰,۶۶۵ و ارزش‌های سازوکار آموزشی در سطح مردم عوام با ضریب تأثیر ۰,۶۲۴ پایین‌ترین درجه اهمیت را از آن خود نموده است. در صورتی که نتیجه تحقیق حاضر در بُعد مؤلفه ارزش‌های پیوندی پوهنتون و جامعه با ضریب تأثیر ۰,۸۸۸ از تحقیق قبلی به درجه اهمیت پایین‌تر و ارزش‌های سازوکار آموزشی با ضریب تأثیر ۰,۸۵۳ با درجه اهمیت بالاتر و ارزش‌های مسؤولیت‌پذیری اجتماعی از دید کارفرمایان در این تحقیق نسبت به تحقیق قبلی بالاترین جای‌گاه را به خود اختصاص داده است.

۸. نتیجه‌گیری

یافته‌ها و نتایج حاصل از تحقیق حاکی از این است که:
در بین کارفرمایان برای متغیر ارزش‌های سازوکار آموزشی، مؤلفه کارآفرینی با ۰,۸۵۳ بالاترین جای‌گاه را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است و مؤلفه توسعه، آخرین درجه اهمیت را داشته است.

برای متغیر ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی، مؤلفه انسان‌دوستانه بالاترین جای‌گاه را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است و ارزش قانونی پایین‌ترین جای‌گاه را به دست آورده است. برای متغیر ارزش دست‌آوردی، توسعه سازمانی در درجه اهمیت بالاتری نسبت به توان‌مندسازی فردی قرار گرفته است.

برای متغیر ارزش‌های پیوندی نیز ارزش سازمانی با ضریب تأثیر ۰.۸۸۸ بالاترین درجه اهمیت را داشته و ارزش رفتاری در جای‌گاه آخر از نظر اهمیت قرار می‌گیرد؛ هم برای متغیر تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب ارزش‌های پیوندی در جای‌گاه نخست از اهمیت قرار گرفته و ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی در جای‌گاه آخر از اهمیت قرار می‌گیرد.

۹. پیش‌نهادهای

بربنیاد نتایج حاصل از تحقیق، راه‌کارهای اختصاصی زیر برای برطرف کردن شکاف بین پوهنتون غالب و جامعه و همچنین تصور کارفرمایان از پوهنتون غالب، برای مسؤولان پیش‌نهاد می‌گردد:

۹-۱. راه‌کار پیش‌نهادی براساس مؤلفه ارزش‌های سازوکار آموزشی

براساس این ارزش، مؤلفه آموزشی و توسعه در بین کارفرمایان در پایین‌ترین درجه اهمیت قرار گرفته‌اند. پوهنتون غالب بایستی پیرامون مسائل آموزشی نکات ذیل را مدنظر داشته باشد:

- برنامه‌های آموزشی و درسی می‌بایستی براساس شناخت بازار کار و انتظارات واقعی جامعه توسعه نمایند؛
- فارغ‌التحصیلان را رصد نموده و بازخورد فعالیت‌های آنان را در برنامه‌های آموزشی و درسی مورد استفاده قرار دهد؛

▪ برنامه‌های متفاوت کارآموزی درون و بیرون پوهنتونی برای محصلان جهت آشنایی با محیط‌های کار واقعی ایجاد نماید؛

- از افراد نخبه و با تجربه در بخش‌های آموزشی به خصوص تحقیقات بهره‌گیرند؛
- هم‌چنین پیرامون مؤلفه کارآفرینی پیش‌نهادهای ذیل ارائه می‌گردد:
- کارفرمایان و فعالان کسب‌وکار مورد حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌یی قرار گیرند؛
- از ابتکارات کارآفرینی در سطح جامعه حمایت کرده و در تطبیق اهداف‌شان با آنان هم‌کاری نماید؛
- تلاش نماید در سرمایه‌گذاری‌های مشترک در فرصت‌های کسب‌وکار مربوط به موضوعات پوهنتونی اشتراک نماید.

۹-۲. راه‌کار پیش‌نهادی براساس مؤلفه ارزش‌های مسؤلیت‌پذیری اجتماعی

براساس این ارزش، مؤلفه‌های اخلاقی و قانونی در بین کارفرمایان پایین‌ترین درجه اهمیت را به خود اختصاص داده است. پیرامون مؤلفه اخلاقی، برای پوهنتون غالب پیش‌نهاد می‌گردد:

- در بخش‌های تحقیق و نیز آموزشی، پالیسی‌های اخلاقی را توسعه دهد؛
- حقوق مالکیت فکری و معنوی در امور علمی، به‌خصوص تحقیقات علمی توجه بیش‌تر صورت گیرد؛
- پیرامون مسائل مربوط به محصلان، استادان و کارکنان رازداری، محرمانه‌گی و حریم خصوصی تأکید بیش‌تر گردد؛

در بُعد قانونی، که از دید مردم عوام پایین‌ترین درجه اهمیت را به خود اختصاص داده است، باید خاطرنشان ساخت که به‌صورت عقلی و منطقی این مؤلفه از دید کارفرمایان به‌درستی مورد تجزیه و تحلیل قرار نگرفته است؛ به هر ترتیب، پیرامون این مؤلفه پیش‌نهادهای زیر قابل تأمل است:

- پوهنتون غالب بایستی سعی و تلاش بیش‌تر در جهت تعریف و رعایت ضوابط و مقررات برای گردش امور پوهنتونی براساس لوایح و مقررات کشور انجام دهد؛
- در مناسبات و اداره امور پوهنتونی براساس دسترسی آزاد به اطلاعات، اصل شفافیت را رعایت نماید؛
- از استانداردهای کیفی برای ارزش‌یابی امور استفاده نماید؛
- به‌تمامی تعهدات قراردادی درون و بیرون پوهنتونی توجه نموده و متعهد باشد.

۹-۳. راه‌کار پیش‌نهادی براساس مؤلفه ارزش‌های دست‌آوردی

در قسمت ارزش‌های دست‌آوردی تنها دو مؤلفه در بین کارفرمایان مورد بررسی قرار گرفته است، که این دو مؤلفه عبارت از توان‌مندسازی فردی و حرفه‌یی و نیز توسعه سازمانی و پایداری نهاد می‌باشند. برای پوهنتون غالب پیش‌نهاد می‌گردد که:

- در مورد مسائلی چون استقلال پوهنتون، تاب‌آوری و مشروعیت آن تلاش مستمر انجام گردد؛
- سعی نماید فعالیت‌های استراتژیک را جهت بهبود تصویر یا برند پوهنتون در سطح جامعه تنظیم نماید؛
- جامعه‌پذیر باشد، به‌نحوی که خواستار اجتماعی شدن مداوم پوهنتون باشد؛
- در بین کارمندان پوهنتون تحرک، پویایی اجتماعی، انگیزه‌های کاری و احساس سودمندی ایجاد کند؛
- از طریق ایجاد برنامه‌های علمی متفاوت، مهارت و توان‌مندی کاری کارکنان خویش را بهبود بخشد؛
- پلان‌های متفاوت جدای از دریافت فیس از محصلان جهت درآمدزایی داشته باشد.

۹-۴. راه‌کار پیش‌نهادی براساس مؤلفه ارزش‌های پیوندی

در قسمت ارزش‌های پیوندی نیز سه مؤلفه، که عبارت از ارزش‌های رفتاری، سازمانی و محتوایی می‌باشند، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در بین کارفرمایان، مؤلفه رفتاری از اهمیت کم‌تری برخوردار است، که در زمینه پیش‌نهادهای زیر می‌بایستی مدنظر گرفته شوند:

- مدیران بخش‌های مختلف در پوهنتون نگرش مسؤولانه و متعهدانه داشته باشند؛
- بخش فرهنگی پوهنتون، روابط عمومی و ارتباطات رسانه‌یی خویش را بیش‌ازپیش بهبود بخشد؛
- پوهنتون سعی نماید با رهبران افکار و نهادهای ذی‌نفوذ اجتماعی ارتباط مؤثر و منظم برقرار کند؛

ذکر این نکته برای تحقیق‌گران دیگر مهم به نظر می‌رسد که در جهت شناسایی هرچه به‌تر این ارزش‌ها، با انجام دادن تحقیقات متفاوت و مجزا با استفاده از تک‌تک این مؤلفه‌ها، نتایج به‌تر و دقیق‌تری را به‌دست آورند و بر تبیین به‌تر نتیجه در این زمینه یاری رسانند.

ORCID

Firoozahmad Ganji

<https://orcid.org/0000-0002-7470-1462>

AliAhmad Amiri

<https://orcid.org/0000-0003-0782-7660>

سرچشمه‌ها

۱. امیری، علی‌احمد، گنجی، فیروز احمد و دیگران. (۱۴۰۲). «تصور هرات‌نشینان از پوهنتون غالب: جامعه هدف: خبرگان و مردم عوام». هرات: فصل‌نامه علمی - تحقیقی غالب. (۱)۴۰. ۶۷-۸۶. <<https://doi.org/10.58342/ghalibqj.V40.I1.4>>
۲. انور، محمدعابد؛ محق، نصیراحمد. (۱۴۰۲). «استراتژی‌های بقا و پایداری سازمان‌ها در محیط‌های فرآر». هرات: فصل‌نامه علمی - تحقیقی غالب. (۱)۴۰. ۳۳-۴۶. <<https://doi.org/10.58342/ghalibqj.V.40.I1.2>>
۳. آقاپور، سیدمهدی؛ سوخته‌سرابی، مختار. (۱۳۸۹). «نقش پوهنتون در جامعه از منظر امام خمینی (ره)». ایران: همایش: کنگره ملی بررسی اندیشه‌های فرهنگی اجتماعی حضرت امام خمینی (ره). <<https://www.sid.ir/paper/819984/fa>>
۴. پویا، جلیل‌احمد؛ انور، محمدعابد و علی‌احمد امیری. (۱۴۰۱). «بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به محصلان: مطالعه موردی: پوهنتون‌های خصوصی ولایت هرات». هرات: فصل‌نامه علمی - تحقیقی غالب. (۳۴-۳۵). ۱۲۹-۱۵۴. <<https://doi.org/10.58342/v10i34-35.19>>
۵. حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۸۴). مقدمه‌یی بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی پوهنتون‌ها (سمت). مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.
۶. شیری، حامد. (۱۳۹۹). «پوهنتون و جامعه: بررسی رابطه پوهنتون با نهادهای سه‌گانه دولت، صنعت و جامعه مدنی». ایران: دوفصل‌نامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی. (۷)۱۶. ۲۵۱-۲۸۳. doi: > 10.22080/ssi.2021.3140.
۷. غریب رجبیان، فاطمه؛ محمدزاده، سعید و محمدشریف شریف‌زاده. (۱۳۹۹). «تدوین الگوی پیوند پوهنتون و جامعه مبتنی بر رویکرد مسؤلیت‌پذیری اجتماعی در آموزش عالی کشاورزی». ایران: فصل‌نامه تحقیق و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. (۴)۲۶. ۱۱۱-۸۵. <<https://journal.irphe.ac.ir/article-1-4312-fa.html>>

۸. نیستانی، محمدرضا. (۱۳۹۲). نقش فعالیت‌های فرهنگی پوهنتون‌ها در توسعه فرهنگی جامعه. تهران: تحقیق‌گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

9. Thorndike, R. M. (1995). **Book Review : Psychometric Theory (3rd ed.) by Jum Nunnally and Ira Bernstein New York: McGraw-Hill, 1994, xxiv + 752 pp.** Applied Psychological Measurement, 19(3), 303-305. <<https://doi.org/10.1177/014662169501900308>>.

10. Chin, W. W. (1998). **The partial least squares approach for structural equation modeling.** In G. A. Marcoulides (Ed.), Modern methods for business research (pp. 295-336). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

11. Henseler, J., Ringle, C.M. and Sinkovics, R.R. (2009), "**The use of partial least squares path modeling in international marketing**", Sinkovics, R.R. and Ghauri, P.N. (Ed.) New Challenges to International Marketing (Advances in International Marketing, Vol. 20), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 277-319. <[https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)>.

12. Cronbach, L.J. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika 16, 297-334 (1951). <<https://doi.org/10.1007/BF02310555>>.

References

1. Amiri, Aliahmad, Ganji, firoozahamd and et al. (2023). **Perception of Herat Resident from Ghalib University: (Target Society: Expert and Common people).** Herat: GhalibQ journal. (Persian).
2. Chin, W. W. (1998). **The partial least squares approach for structural equation modeling.** In G. A. Marcoulides (Ed.), Modern methods for business research (pp. 295-336). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
3. Hafez neya, mohammad reza (2005). **An introduction to research methods in the humanities.** Tehtan: Organization for studying and compiling humanities books of universities (Samt). Humanities Research and Development Center. (Persian).
4. Henseler, J., Ringle, C.M. and Sinkovics, R.R. (2009), "**The use of partial least squares path modeling in international marketing**", Sinkovics, R.R. and Ghauri, P.N. (Ed.) New Challenges to International Marketing (Advances in International Marketing, Vol. 20), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 277-319. <[https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)>.
5. Henseler, J., Ringle, C.M. and Sinkovics, R.R. (2009), "**The use of partial least squares path modeling in international marketing**", Sinkovics, R.R. and Ghauri, P.N. (Ed.) New Challenges to International Marketing (Advances in International Marketing, Vol. 20), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 277-319. <[https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)>.
6. Cronbach, L.J. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika 16, 297-334 (1951). <<https://doi.org/10.1007/BF02310555>>.
7. Nestani, mohammad reza. (2013). **The role of cultural activities of universities in the cultural development of society.** Tehran: Institute of Human Sciences and Cultural Studies. (Persian).

8. Pooya, jalilahmad, anwar, mohammad abed and aliahmad amiri. (2022). **Examining the services of universities and private higher education institutions to students: case study: private universities of Herat province**. Herat: Ghalibq journal. (Persian).
  9. Shiri, hamed, (2020). **University and society: Examining the relationship between the university and the three institutions of government, industry and civil society**. Iran: Sociology of Social Institutions. (Persian).
  10. Thorndike, R. M. (1995). **Book Review : Psychometric Theory (3rd ed.) by Jum Nunnally and Ira Bernstein New York: McGraw-Hill, 1994, xxiv + 752 pp**. Applied Psychological Measurement, 19(3), 303-305. <<https://doi.org/10.1177/014662169501900308>>.
  11. Anwar. Mohammad Abed, Mohiq, nasir ahmad. (2023). **Survival and sustainability strategies of organizations in volatile environments**. Herat: Ghalibq journal. (Persian).
  12. Aqapor, sayed Mahdi, sokhtasrate, mokhtar. (2010). **The role of university in society from Imam Khomeini's point of view**. Iran: Conference: The National Congress of Imam Khomeini's Cultural and Social Thoughts. (Persian).
  13. Chin, W. W. (1998). **The partial least squares approach for structural equation modeling**. In G. A. Marcoulides (Ed.), Modern methods for business research (pp. 295-336). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
  14. Cronbach, L.J. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika 16, 297-334 (1951). <<https://doi.org/10.1007/BF02310555>>.
  15. Gharib rajiban, fatema, mohammadzadah, saeed and mohaamad sharif sharifzadah. (2020). **Elaboration of a university-society link model based on the approach of social responsibility in higher agricultural education**. Iran: Journal of research and planning in higher education. (Persian).
  16. Thorndike, R. M. (1995). **Book Review : Psychometric Theory (3rd ed.) by Jum Nunnally and Ira Bernstein New York: McGraw-Hill, 1994, xxiv + 752 pp**. Applied Psychological Measurement, 19(3), 303-305. <<https://doi.org/10.1177/014662169501900308>>.
-
-